

Tuomittu ja ristiinnaulittu

”Yhdeksännellä tunnilla Jeesus huusi kovalla äänellä: ‘Elohi, Elohi, lema sabaktani?’ Se on käännettyinä: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?’ (Mark. 15:34.)

Avaintekstit:

Mark. 15;
Luuk. 13:1;
Ps. 22:19;
Joh. 20:24–29;
Joh. 1:1–3;
Dan. 9:24–27.

Markuksen evankeliumin 15. luvusta löytyy kärsimyskertomuksen ydin. Siinä kerrotaan Jeesuksen kuulustelusta ja tuomiosta, sotilaiden pilkasta, Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta, kuolemasta ja hautaamisesta. Luvun tapahtumat yksityiskohtineen esitetään karusti ja terävästi, todennäköisesti siksi, että kirjoittaja haluaa antaa tosiasioiden puhua puolestaan.

Koko luvun ajan ironialla on tärkeä rooli. Siksi on hyödyllistä, että määrittellemme selkeästi, mitä ironia on.

Ironia sisältää usein kolme osatekijää: 1) kaksi merkitystasoa; 2) nuo kaksi merkitystasoa ovat toisilleen vastakkaisia tai ristiriidassa keskenään; 3) joku ei näe ironiaa eikä tunnista, mitä on tapahtumassa, eikä tiedä, että hän itse on se, joka kärsii seurauksista.

Tämän viikon tutkistelun kohteena oleva luku on täynnä tuskallista ironiaa. Ajattelepa vaikka Pilatuksen kysymystä: ”Oletko sinä juutalaisten kuningas?” Tai mieli Jeesusta pilkkaavia sotilaita tai ristin yläpuolelle kiinnitettyä kylttiä tai uskonnollisten johtajien ivailua: ”Muita hän kyllä on auttanut, mutta itseään hän ei pysty auttamaan.” Tai pohdi arimatialaisen Joosefin odottamatonta ilmaantumista. Kaikki tämä sattuva ironia paljastaa kuitenkin vahvoja totuuksia Jeesuksen kuolemasta ja siitä, mitä se merkitsee.

OLETKO JUUTA- LAISTEN KUNINGAS?

Lue Mark. 15:1-15. Millaisia ironisia tilanteita tekstissä esiintyy?

Pilatus oli Juudean maaherrana 26–36 jKr. Monet hänen teoksensa aiheuttivat kauhua kansassa (Luuk. 13:1). Juutalaisessa oikeudenkäynnissä Jeesukselle langetettiin kuolemantuomio jumalanpilkasta, mutta Rooman vallan aikana juutalaisilla ei ollut valtuuksia panna tuomiota täytäntöön useimmissa tapauksissa, joten Jeesus vietiin Pilatuksen eteen tuomitavaksi.

Emme tiedä, mikä syyte Jeesusta vastaan esitettiin Pilatukselle, mutta saamme vihjeen Pilatuksen Jeesukselle esittämästä kysymyksestä: ”Oletko sinä juutalaisten kuningas?” (Mark. 15:2.) Vanhan testamentin aikaan kuningas aina voideltiin. Ei siis ihme, että sana ”messias” (’voideltu’) voitiin vääntää tarkoittamaan myös jotakuta, joka vaati itselleen kunnioitusta kuninkaana ja asettui siten keisarin kilpailijaksi. Sanhedrinin edessä Jeesusta syytettiin jumalanpilkasta; maaherran edessä kapinan lietsomisesta, josta rangaistuksena oli kuolema.

Ironista on, että Jeesus on Messias ja juutalaisten kuningas. Hänen tuomionsa jumalanpilkasta ja kansankiihotuksesta olivat virheellisiä; niiden sijaan hänen olisi kuulunut saada kunnioitusta ja palvontaa. Silti Jeesus käyttäytyy kuninkaallisesti. Hänen vastauksensa Pilatukselle on pidättyvän neutraali: ”Sinä sen sanoit.” (Mark. 15:2.) Hän ei kiistä eikä vahvista titteliä. Hän on kuningas, mutta toisenlainen kuin luullaan (vrt. Joh. 18:33–38).

Tuohon aikaan oli tapana pääsiäisenä vapauttaa vanki (Mark. 15:6). Pilatus kysyy, haluavatko he vapauttaa ”juutalaisten kuninkaan” (Mark. 15:9). Vaikka hän kenties esittäjä kysymyksen ironisesti, ironia kääntyy häntä itseään vastaan.

Mark. 15:9, 10 on opetus havaintokyvystä ja sen puutteesta. Pilatus huomaa, että uskonnolliset johtajat luovuttivat Jeesuksen hänelle silkasta kateudesta, mutta hän ei käsitä, että kysyessään ”neuvoa” väkijoukolta hän pelaa juuri uskonnollisten johtajien pussiin. He kiihottavat kansaa vaatimaan Jeesuksen ristiinnaulitsemista. Pilatus hätkähtää. Mitä kauheaa tapa kuolla, varsinkin viattomalle! Kuinka ironista onkaan, että pakanallinen maaherra halusi vapauttaa Messiaan, kun taas uskonnolliset johtajat halusivat ristiinnaulita hänet.

**OLE
TERVEH-
DITTY,
JUUTA-
LAISTEN
KUNINGAS**

Lue Mark. 15:15-20. Mitä sotilaat tekivät Jeesukselle, ja mikä merkitys heidän teollaan on?

Roomalaiset käyttivät ankaraa hakkaamista keinona valmistella vankeja teloitukseen. Uhrilta riisuttiin vaatteet, hänet sidottiin paaluun ja häntä ruuskittiin nahkaruoskalla, jonka siimojen päihin oli kiinnitetty luunpaloja, lasia, kiviä ja nauloja.

Kun Jeesus oli ruuskittu, teloituksesta vastaavat sotilaat nöyryyttivät häntä pukemalla hänet purppuranpunaiseen viittaan ja asettamalla orjantappurakuunun hänen päähänsä ja pilkkaamalla häntä juutalaisten kuninkaaksi. Paikalla ollut sotaväenosasto kutsutaan joissakin käännöksissä pataljoonaksi, johon saattoi kuulua 200-600 miestä.

Kohtauksen ironia on lukijalle ilmeistä, sillä Jeesus on todella kuningas, ja sotilaiden pilkkaavat sanat julistavat tätä totuutta. Sotilaiden tervehdys oli parodiaa siitä, kuinka he tervehtivät Rooman keisaria sanoilla: "Ole tervehditty, keisari!"

Sotilaiden pilkka jatkui niin, että he löivät Jeesusta ruokokepillä päähän, sylkivät hänen päälleen ja polvistuivat ja kumarsivat hänen edessään muka kunnioittaakseen häntä. Kaikki nämä kolme asiaa on ilmaistu kreikan kielellä imperfektillä, mikä tässä yhteydessä tarkoittaa sitä, että tekeminen toistui yhä uudelleen. Jeesus ottaa kaiken vastaan hiljaa, sanomatta mitään.

Roomalaisessa ristiinnaulitsemisteloituksessa tyypillinen kaava oli sellainen, että tuomitun piti alasti kantaa oma ristsinsä teloituspaikalle. Tämän käytännön tarkoituksena oli jälleen kerran nöyryyttää ja häpäistä tuomittu täysin yhteisön edessä.

Juutalaiset kuitenkin kammosivat julkista alastomuutta. Mark. 15:20 kerrotaan, että he aikansa pilkattuana riisuiivat Jeesuksen purppuraviitan ja pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa. Tämä näyttää olleen myönnytys, jonka roomalaiset tekivät juutalaisille tuolloin tuossa paikassa.

Ajattele kaikkea tähän kertomukseen sisältyvää ironiaa: sitä, miten he kumartavat ja "kunnioittavat" Jeesusta kuninkaana tehden sen kaiken pilkaten, vaikka Jeesus todella on kuningas, eikä vain juutalaisten kuningas, vaan myös heidän kuninkaansa.

RISTIINNAU- LITSEMINEN

Lue Mark. 15:21-38. Millaista kauheaa ja tuskallista ironiaa löydät tekstistä?

Jeesus on nyt hiljainen uhri. Tähän asti hän on ollut toimintaa ohjaava herra. Nyt hän on toiminnan kohteena. Vaikka hän oli vahva kiertävä saarnaaja, hakkaamiset ja ruoan ja unen puute olivat uuvuttaneet hänet niin, että muukalaisen piti kantaa hänen ristinsä.

Ristillä hänen vaatteensa riisuttiin. Sotilaat heittivät arpaa jakaakseen ne keskenään (vrt. Ps. 22:19). Ristiinnaulitseminen oli melko veretön teloitustapa. Naulat, joita käytettiin kiinnittämään henkilö ristiin (vrt. Joh. 20:24-29), hakattiin todennäköisesti ranteen läpi juuri kämmenen alapuolelta, jossa ei ole suuria verisuonia. (Heprean ja kreikan kielissä sana "käsi" voi tarkoittaa kättä tai kyynärvartta.) Ihmisen kämmenessä ei ole rakenteita, jotka voisivat kantaa ristillä riippuvan painon. Keskihermo kulkee kämmenestä kyynärvarteeseen ja sieltä olkaan. Ristiinnaulitsemisessa naulat osuivat hermoon rikkoen sitä ja aiheuttaen sietämätöntä kipua koko käsivarteeseen. Hengittäminen oli vaikeaa. Vetääkseen kunnolla henkeä ristiinnaulitun oli ponnistettava naulattujen jalkojensa varassa ja taivutettava käsivarsiaan, mikä tuotti tuskallista kipua. Kuoleman saattoi aiheuttaa hidas tukehtuminen.

Markuksen evankeliumissa on tähän asti esiintynyt ilmoitus/salaisuus -teema, joka on ilmennyt siten, että Jeesus on kehottanut vaikenemaan siitä, kuka hän on. Tekstissä ei ole paljoa nähty kristillisissä yhteyksissä usein käytettyjä nimityksiä, kuten "Herra", "Jumalan Poika" tai "Kristus". Ristillä tähän tulee muutos. On ironista, että uskonnolliset johtajat käyttävät näitä nimityksiä pilkatessaan Jeesusta. Näin he tuomitsevat itsensä.

He sanovat muun muassa: "Muita hän kyllä on auttanut, mutta itseään hän ei pysty auttamaan." (Mark. 15:31.) Kreikan verbi "auttaa" tarkoittaa myös pelastamista, parantamista ja vapauttamista. Ironista kyllä, he myöntävät, että Jeesus on Vapahtaja. Ja ironia syvenee yhä: syy, miksi hän ei auttanut itseään, oli se, että ristillä hän pelasti muita.

Lue Joh. 1:1-3. Mitä jakeet kertovat Jeesuksesta -hänestä, jota yllä tutkitussa tekstissä ristiinnaulitaan? Kuinka voimme edes hieman alkaa ymmärtää, mitä Kristuksen kuolema merkitsee meille?

JUMALAN HYLKÄÄMÄ

Lue Mark. 15:33-41. Mitkä ovat ne ainoat sanat, jotka Markus mainitsee Jeesuksen sanoneen ristillä? Mitä Kristuksen kuolema merkitsee meille?

Markuksen evankeliumi esittää ristin synkkänä paikkana. Yli-luonnollinen pimeys laskeutui Golgatan ylle keskipäivän aikaan perjantaina kestäen kolmeen saakka iltapäivällä. ”Keskipäivällä, kuudennen tunnin aikaan, tuli pimeys koko maan ylle, ja sitä kesti yhdeksänteen tuntiin saakka.” (Mark. 15:33.)

Jeesuksen sanoja ristillä kutsutaan ”hylätyn huudoksi” hänen kääntyessään ääneen huutaen kysymään Jumalalta, miksi tämä on hylännyt hänet. Jeesus lainaa rukouksessaan Ps. 22:2 sanoja. Muita viittauksia samaan psalmiin esiintyy Mark. 15:24 ja 29, mikä osoittaa, että kirjoitukset täyttyvät Jeesuksen kuolemassa. Ihmisten juonikin täyttää Jumalan tahdon.

Jeesuksen sanat ristillä toistetaan tekstissä ensin kielellä, jolla Jeesus ne lausui, arameaksi. Sitten annetaan sanojen käännös. Sanat ”Jumalani, Jumalani” ovat arameaksi *Elohi, Elohi*. Jotkut paikalla olleet erehtyivät kuulemaan Jeesuksen kutsuvan Eliaa. Nimi tarkoittaa ’Minun Jumalani on Jahve’.

Millaisia yhtäläisyyksiä ristin tapahtumilla on Jeesuksen kasteeseen (Mark. 1:9-11)?

Kaste: Mark. 1:9-11	Risti: Mark. 15:34-39
Johannes kastea Jeesuksen	Jeesuksen kaste (vrt. Mark. 10:38)
Johannes (Elian hahmo; Mark. 9:11-13)	Näennäinen Elian kutsuminen
Taivaan avautuminen	Väliverho repeää
Henki (pneuma)	Jeesus antaa henkensä (expneō)
Jumala sanoo: ”Rakas Poikani.”	Sadanpäämies sanoo: ”Jumalan Poika.”

Yhtäläisyydet viittaavat siihen, että kaiken keskiössä on Jeesuksen palvelutyö, joka alkaa hänen kasteestaan (Mark. 1), kuten Dan. 9:24-27 oli ennustanut, ja joka huipentuu ristin tapahtumiin (Mark. 15) hänen antaessaan henkensä lunnaiksi monien puolesta (Mark. 10:45, VKR). Jeesuksen ristinkuolema täyttää myös Dan. 9:24-27 profetiasta osan. Temppelein väliverhon repeytyminen (Mark. 15:38) viittaa siihen, että uhrijärjestelmä on saanut täyttymyksensä, kun esikuva kohtaa todellisuuden, ja alkaa uusi vaihe pelastushistoriassa.

LEPOON LASKETTU

Lue Mark. 15:42-47. Mikä merkitys arimatialaisen Joosefin väliintulolla oli, varsinkin kun Jeesuksen opetuslapset olivat kaikonneet?

Kaiken draaman jälkeen on arkisten asioiden vuoro. Kuolleet on aina haudattava. Hautaamiskertomuksessa on useita hengellisesti koskettavia piirteitä. Toiset taas ovat historiallisestikin tärkeitä.

Tässä kohtaa arimatialainen Joosef esiintyy ensimmäisen ja viimeisen kerran Markuksen evankeliumissa. Hän oli arvostettu Sanhedrinin jäsen, yksi "kaupunkieliittiin" kuuluvista. Varakkaana ja kunnioitettuna miehenä hän uskalsi lähestyä maaherra Pilatusta ja pyytää Jeesuksen ruumista. On liikuttavaa, että yksi neuvoston jäsenistä oli niin kiinnostunut Jeesuksen hautaamisesta. Missä sen sijaan olivat Jeesuksen opetuslapset kaiken tämän keskellä?

Yksi tärkeä historiallinen yksityiskohta tässä on Jeesuksen kuoleman todentaminen. Mark. 15:43 kerrotaan Joosefin pyynnöstä saada Jeesuksen ruumis. Pilatus yllättyi kuullessaan, että Jeesus oli jo kuollut (Mark. 15:44). Siksi hän kutsutti ristiinnaulitsemisesta vastanneen sadanpäällikön luokseen ja kysyi, oliko asia näin. Sadanpäällikkö vahvisti asian.

Tämä on tärkeää siksi, että jotkut myöhemmin väittivät, ettei Jeesus ollut kuollut ristillä, vaan vain pyörtynyt. Sadanpäällikön todistus roomalaismaaherralle kumoaa väitteen. Roomalaiset osasivat kyllä teloittaa rikollisia.

Joosef toi pellavakäärinliinan ja kääri Jeesuksen ruumiin siihen ja laski sen kallioon hakattuun hautaan. Hauta oli niin suuri, että sinne saattoi astua sisään (Mark. 16:5). Evankeliumin kirjoittaja mainitsee Magdalan Marian ja Joosefin äiti Marian katsoneen, mihin Jeesus haudattiin. Nämä kaksi naista yhdessä Salomen kanssa olivat katselleet ristiinnaulitsemista etäältä; kaikki kolme menivät myös haudalle sunnuntaiaamuna saattaakseen päätökseen Jeesuksen ruumiin palsamoinnin (Mark. 16:1).

Miksi evankeliumissa mainitaan nämä kolme naista? He ovat tyhjän haudan todistajia (Mark. 16), ja siten tärkeitä Jeesuksen ylösnousemuksen todistajia.

Kuinka varmistumme siitä, ettei meistä tule ratkaisevilla hetkillä opetuslasten tavoin "taistelussa kadonneita"?

KERTAUS

Lisäaineistoa: Lue Ellen G. White, *Alfa ja omega*, osa 5, s. 273–320 tai *Aikakausien Toivo*, s. 695–737 tai *Rakkaudella Isältä*, s. 537–571.

”Pilatus halusi vapauttaa Jeesuksen. Mutta hän näki, ettei hän voisi tehdä sitä ja samalla säilyttää omaa asemaansa ja kunniaansa. Siksi hän mieluummin uhrasi viattoman elämän kuin maallisen valtansa. Kuinka monet uhraavatkaan samalla tavalla periaatteensa välttääkseen tappion ja kärsimykset! Omatunto ja velvollisuus viittaavat yhtäälle, omat edut toisaalle. Virta vetää voimakkaasti väärään suuntaan, ja nielee syyllisyyden synkkiin kuiluihin sen, joka ryhtyy sovitteluihin pahan kanssa.” (5AO 292, 293.)

”Kristuksen päälle meidän sijaisenamme ja takaajanamme pantiin meidän kaikkien synnit. Hänet luettiin pahantehtäjiin joukkoon, jotta hän lunastaisi meidät lain kirouksesta. Aadamin jokaisen jälkeläisen syyllisyys painoi hänen sydäntään. Jumalan viha syntiä kohtaan ja hänen pahuuden tähden tuntemansa vastenmielisyyden hirveä ilmaus tyrmistyttivät hänen Poikansa. Koko elämänsä ajan Kristus oli julistanut langenneelle maailmalle hyvää sanomaa Isän armosta ja anteeksiantavasta rakkaudesta. Hänen tavoitteenaan oli suurimminkin syntisen pelastus. Mutta nyt syyllisyyden kauhean taakan alla hän ei voinutkaan nähdä Isän sovittavia kasvoja. Jumalan kasvojen peittyminen Vapahtajalta tänä suurimman tuskan hetkenä lävisti hänen sydämensä surulla, jota ihminen ei koskaan voi täysin ymmärtää. Tämä tuska oli niin suuri, että hän tuskin tunsu ruumiillisia kärsimyksiään.” (5AO 306–308.)

Keskustelunaiheita:

1. Katsokaa, kuinka keskeistä sijaiskärsijän teologia oli Ellen G. Whiten ja Raamatun kirjoituksissa (ks. esim. Jes. 53). Miksi sellainen teologia, jossa vähätellään sijaiskärsijän roolia ja Kristuksen kuolemaa meidän puolestamme, on väärää teologiaa?

2. Kuka tai mikä on nykymaailman ”Barabbas”, jota pyydetään Jeesuksen sijasta?

3. Mitä kertomus arimatialaisesta Joosefista opettaa meille siitä, ettei meidän pitäisi tuomita ketään ulkoisen olemuksen perusteella?